

Sterke inntrykk med små avtrykk

– Nye muligheter for fjellstyrene og allmenningsbygdene.

Sammendrag

Prosjektet har som formål å undersøke verdiskapingspotensialet, hvor verdiskapningen oppstår (og hvordan den fordeles) og hvordan samarbeid med aktører innen for eksempel overnatting, guiding og andre tjenesteleverandører i allmenningsbygdene, kan kombineres for å utløse betalingsvilje fra nye kundegrupper innen påviste turistmetrender. Pilotprosjektene vil danne grunnlag for å forstå hvem, hvordan og med hvilken effekt disse nye reiselivsproduktene understøtter den tredelte målsetningen for fjellstyrene (ikke prioritert):

- *Styrke fjellstyrenes økonomi*
- *Fremme næringsliv i bygda*
- *Bidra til å få flere ut på tur*

Med dette som utgangspunkt vil det opprettes målepunkter som viser endring i omsetning og antall besøkende for bedriftene i nettverket som følge av pilotprosjektene og eventuelt andre aktiviteter som iverksettes som følge av resultater og erfaringer underveis i prosjektperioden.

Konkret skal prosjektet levere:

- *5 -10 spesialdesignede produkter for framtidens reiseliv*
- *Infrastruktur for nyskaping og utvikling hos fjellstyrene og deres lokale samarbeidspartnere*
- *Dreibok for beste praksis for naturbasert turisme i en ny tid; Sterke inntrykk med små avtrykk*

Prosjektet vil spesielt undersøke verdiskapingspotensialet i globale trender hvor reiselivsprodukter og -tjenester er innrettet slik at turisten er en aktiv deltaker, hvor ikke-høsting og regenerativ turisme er tema og hvor deler av produktprisen kan øremerkes til restaureringstiltak. Trendene oppleves som en direkte reaksjon på den globale klimakrisen og det omfattende naturtapet som følge av menneskelig påvirkning. Fjellstyrene mener at grunnlaget for å ta en posisjon i et slikt marked er til stede og bygger dette prosjektet på funn og informasjon hentet i forstudie og forprosjekt.

Fjellstyrene oppfatter en slik modernisering av produkt- og tjenestetilbud som en viktig og riktig utvikling for å opprettholde en sterk posisjon som katalysator for verdiskapning i lokalsamfunnene over hele landet og som en viktig bidragsyter i stor-samfunnet.

Aktivitetene i prosjektet innrettes for å imøtekomme alle aspekter for bærekraftig utvikling; økonomi, miljø og samfunn. Likedan innrettes pilot-produkt og -tjenester for å håndtere nullutslipp og naturpositiv påvirkning som en tilpasning til påvist etterspørsel og som en naturlig del av samfunnsansvaret.

Pilotene som delvis er utviklet i forprosjektet vil danne grunnlag for å prøve ut forskjellige former for tilrettelegging og vil samtidig være viktige kunnskapsgeneratorer for utvikling av en systematikk for besøksforvaltning og håndteringsevne. Nettopp håndteringsevnen er i regjeringens reiselivsstrategi for 2021-2030 pekt på som et sentralt element for fremtidig bærekraftig naturbasert reiseliv.

- Bedriftene vil i prosjektet avdekke potensialet for verdiskaping i hele spekteret av bærekraft for moderne, trend-tilpassede og nyskapende produkter og tjenester med ikke-høsting og regenerativ turisme som bærende tema.
- Bedriftene vil undersøke viktige faktorer for effektivt å overføre beste praksis fra pilot-produktene til andre aktuelle fjellstyrer og deres samarbeidspartnere både underveis og etter endt prosjektperiode.
- Bedriftene vil utvikle en systematikk for praktisk besøksforvaltning og håndteringsevne som favner både lokal verdiskaping, kundetilfredshet og naturslitasje.
- Bedriftene vil etablere en arbeidsform som kontinuerlig, adaptivt og bærekraftig legger til rette for fremtidig tilpasning og nyskapning med fjellstyrenes natur og menneskelige ressurser hos fjellstyrene og deres samarbeidspartnere som grunnlag for verdiskaping.
- Fjellstyrene ser dette prosjektet som et viktig element i arbeidet med å opprettholde og nyskape fjellstyrenes rolle som betydelig samfunnsaktør og tilrettelegger for lokal verdiskaping.
- Prosjektet har et tydelig mål om, og er innrette for, å bidra til lønnsom næringsvirksomhet for bedriftene i nettverket allerede fra 2023 da produktidéene fra forprosjektet skal prøves ut i markedet.

Arbeidspakker

AP 1 Konseptutprøving og pilotering - bærekraftig/naturforsterkende turisme

- Gjennomføre piloter basert på produktbeskrivelser (jfr. vedlegg)
 - Produktidéer fra fjellstyrene
- Verdiskapingspotensialet i naturrestaurering og bærekraftig bruk av ressursene i statsallmenningene.
 - Utvikling av forretningsområde
 - Forretningsmodellering
 - Markedsavklaring
- Etablere adaptiv struktur for utprøving og kunnskapshøsting fra pilotene

AP 2 Avdekke nye og/eller effektive markedsføringskonsepter

- Muligheter og avgrensinger
 - Inatur
 - Airbnb
 - Airbnb Experience
 - App-utvikling
 - Folkefinansiering (crowdfunding)
 - Hvordan nå barn og unge?

AP 3 Fjellguidene

Videreutvikle guidekonseptet med bakgrunn i erfaringene fra pilotprosjektet i Sollia sommeren 2021 i samarbeid med andre aktører for å følge opp reiselivssatsingen i Hurdalsplattformen og reiselivsstrategien, og for å bidra til utvikling av nye naturbaserte reiselivsprodukter hos fjellstyrene.

- Organisering, forretningsmodellering og markedsføring
- Kan vi lære noe av tjenester som Über og Tinder?
- Kompetanseutvikling
- Kvalitetssikring
- Avdekke muligheter for samarbeide med offentlige og private aktører om en godkjenningsordning

AP 4 Håndteringsevne og besøksforvaltning

Nasjonal Reiselivsstrategi 2021-2030 peker på utfordringen med å håndtere steder med stor besøksbelastning. Utfordringen henger sammen med at attraksjonene i stor grad er naturbasert. Utfordringene er tydeligst i forbindelse med kjente steder som Lofoten og Trolltunga, men problematikken er helt klart relevant for sårbare høyfjellsområder og arter som f.eks. villrein.

Fjellstyrene har både formell kompetanse og lokalkunnskap om sine nærområder, og har dermed godt grunnlag for å innarbeide besøksforvaltning i sine produkter. Ca. halvparten av statsallmenningene er verneområder og besøksforvaltningen kan baseres på kunnskap og erfaring fra disse områdene.

Definering og konkretisering

- Skalering
- Intensiv – ekstensiv arealbruk
- Tilrettelegging – ikke tilrettelegging

Beskrive mal for håndteringsevne for fjellstyrene.

AP 5 Organisering og kunnskapsoverføring

- Arbeidsmetoder som sikrer involvering og kunnskapsoverføring til Norges Fjellstyresamband
- Analysere og tilpasse organisasjonen for effektiv hand-over
- Identifisere suksessfaktorer av betydning for overføring
- Etablering av NFS innovasjonssystem for bærekraftig nyskapning og naturrestaurering

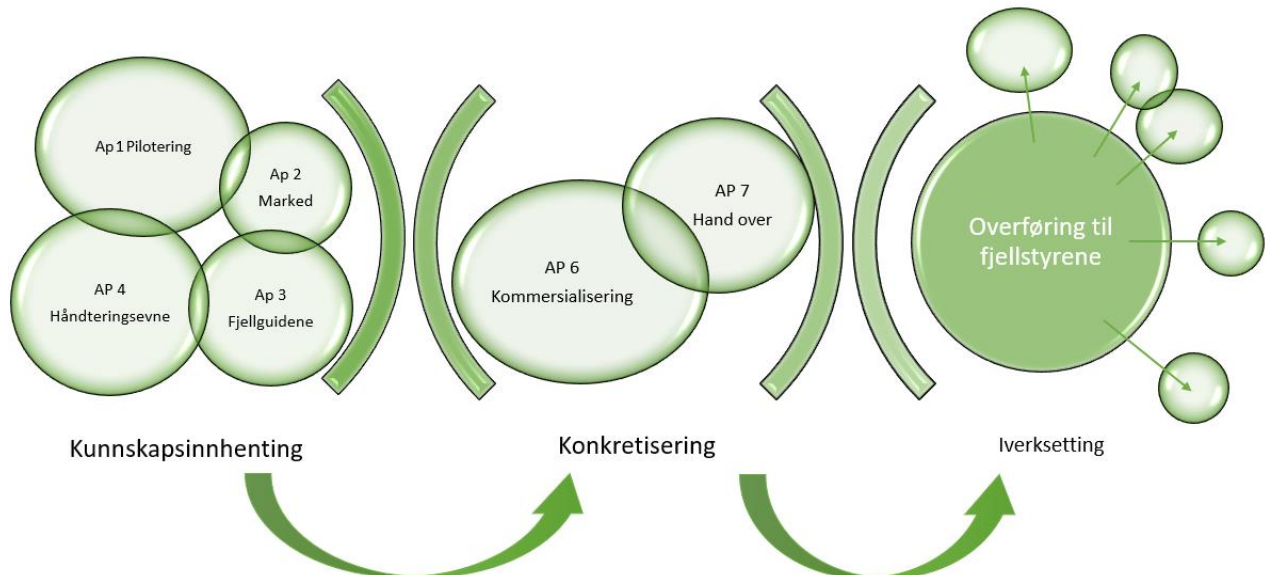
AP 6 Kommersialisering og implementering

Bidra til at produktkonsepter som bidrar til verdiskaping og lønnsomhet på best mulig måte, og så raskt som mulig, kan tas i bruk.

- Fjellstyrene
- Norges Fjellstyresamband
- Markedsføring

AP 7 Kommunikasjon

- Intern kommunikasjon – interne sider nyhetsbrev/meldinger
- Utarbeide veileder som beskriver de kritiske suksessfaktorer og handlinger for effektiv overføring av kunnskap og produkt/design for videre arbeid med andre fjellstyrer
- Legge til rette for at datainnsamling og lagring av data skjer på en slik måte at de er tilgjengelige for FoU-prosjekter.

Figur 1. Visuell framstilling av arbeidspakkene og de ulike fasene i hovedprosjektet.

Korte skisser – restaurerings- og opplevelsesaktiviteter som verdiskaper

(Plast)søppel i fjellet

Turister og brukere av statsallmenningene, skoleklasser og andre inviteres til å delta i en ryddeaksjon hvor målet er å redusere mengden (plast)søppel i fjellet, vann og elver. Modellen utvikles slik at gjestene ved innlevering av en minimums mengde plast/søppel (en stor søppelsekk?) får en tilgodelapp med en fastsatt verdi som kan veksels inn i framtidig kjøp hos fjellstyret (ene?).

Privatpersoner og bedrifter inviteres til å bidra til finansering av ordningen (Crowd funding) og får av Fjellstyret/NFS et diplom hvor det er beskrevet hva de deltar i og beløpet de har bidratt med.

Fjellstyrene avsetter inntektene (fond?) som kan benyttes til på forhånd definerte aktiviteter som for eksempel betaling for innsamlet plast, administrasjon og drift av ordningen, egen innsats, utviklingsarbeid i forbindelse med nye aktiverer etc. Det viktigste er at ordningen er transparent og at både innsamlere og bidragsyttere vet hva pengene kan brukes til.

Restaureringsarbeid for forbedring av den økologiske tilstanden

De fleste, om ikke alle, fjellstyrer driver med en eller annen form for restaurering. En økende bevissthet omkring bærekraft, og et ønske om å bidra til å løse utfordringene med klima og arealbruk, har gitt grunnlag for det vi kaller restaureringsturisme. I hovedprosjektet ønsker vi å utforske det mulighetsrommet som finnes for fjellstyrene innenfor dette temaet.

Avhengig av hva som er relevant for de ulike fjellstyrene, kan restaurering deles inn i ulike tema. Bekjempelse av fremmede arter kan inngå dersom det er en aktuell problemstilling innenfor fjellstyrenes geografi. Miljødirektoratet bevilger midler til denne type prosjekter. Fylker og kommuner er tildelt ansvar for ulike arter. Dette også være et tema å bygge restaureringsturisme på.

Restaureringsprosjektet presenteres for crowd funding slik at privatpersoner og bedrifter inviteres til å bidra i finansering av tiltaket.

Fjellstyrene fonds avsetter og kan benytte inntektene til på forhånd definerte aktiviteter som for eksempel administrasjon og drift av arbeidet, investeringer, egen innsats, utviklingsarbeid ifm nye aktiverer – viktigste er at det er transparent og at både innsamlere og bidragsyttere vet hva pengene kan brukes til.

Bidragsyter får av Fjellstyret/NFS et diplom hvor det er beskrevet hva de deltar i og beløpet de har bidratt med.

I tillegg trekkes det blant de som har bidratt med mer enn et gitt beløp fri adgang til å delta i restaureringsarbeidet inkludert overnatting. Et begrenset antall andre bidragsyttere inviteres til å delta mot betaling.